

DOMOWINA

Džěłowe směrnicy Domowiny - Zwjazka Łužiskich Serbow z. t. wobzamknjene na 18. hłownej zhromadźiznje dnja 25.03.2017

Předśłowo džěłowych směrnicy

Džěłowe směrnicy Domowiny konkretizuja powšitkowne zaměry programa "Domowina 2025" za dwulětnu dobu hač do přichodneje hłownej zhromadźizny w lěće 2019, kaž tež za dlěšodobne předewzaća w cyłkowej programatiskej dobje hač do lěta 2025. Po schwalenju na hłownej zhromadźiznje Domowiny tworja woni zakład za džěławosć wolenych gremijow třěšneho zwjazka kaž tež za Domowinje přisłušace župy a sobustawske towarstwa.

Staw zwoprawdženja w džěłowych směrnicach zapisanych nadawkow ma so na hłownej zhromadźiznje analizować. Na to zložuju, maja so džěłowe směrnicy aktualizować.

Zwoprawdženje tutech směrnicy koordinuje zwjazkowe předsydstwo z pomocu swojeho prezidija a swojich džěłowych wuběrkow. Župy a sobustawske towarstwa so do wudžěłanja směrnicy a do přesadženja nadawkow integruja.

Ze schwalenjom nowych džěłowych směrnicy na 18. hłownej zhromadźiznje Domowiny dnja 25.03.2017 we Wojerecach narunaja so wšitke dotalne wuwjedženja džěłowych směrnicy.

Wobłuki skutkowanja so po slědowacym wašnju džěła:

x. *wobłuk skutkowanja*

x.1. *krótkodobne nadawki, kotrež měli so hač do přichodneje hłownej zhromadźizny w lěće 2019 džělnje abo dospołnje wotdžělać*

x.2. *dlěšodobne nadawki, kotrež měli so stajnje abo přez dlěšu dobu realizować. Zdobom móža tole tež běžne nadawki być, kotrež njehodža so jako časowje wobmjezowane wobhladować*

x.x.x. *konkretny nadawk we wotpowědnym wobłuku*

01.03.2017

Wobłuki skutkowanja Domowiny a z toho wurośće nadawki

1. Domowinske župy a nadregionalne towarstwa

Nadawki, kotrež počahuja so hłownje na nutřkotowarstwowe poměry, mjezsobny wobchad a džěło z člonstwom třěšneho zwjazka.

1.1. Krótkodobne nadawki

1.1.1. Domowina prócuje so wo polěpšenje nutřkowneje a wonkowneje komunikacije. Na zakładže zjawneho naprašowanja člonstwa ma so pruwować spjelnjenje doporučenjow koncepta za komunikaciju. Za wotewrjene nadawki maja so měrjomne cile postajić resp. tute aktualizować.

1.1.2. Župy a towarstwa wabja nowych člonow do svojich rjadow a podpěruja nastace nowych skupinow a towarstwow. Wažne je při tym, zo poradži so wšitke generacije do zhromadneho džěła zapřijeć.

1.2. Dlěšodobne nadawki

1.2.1. Domowina wužiła móžnosće serbske cyłki zwonka Łužicy do swojeje džěławosće zapřijeć.

1.2.2. Domowina wudžeržuje přez džěło z asociěrowanymi towarstwami kontakt a kulturnu wuměnu z přećelemi kaž tež potomnikami Serbow w Čěskej, Pólskej, Awstralskej a Americe.

2. Domowina – zastupjerka wšěch generacijow Serbow

Nadawki, kotrež su wusměrjene na polěpšenje a spěchowanje generacije přesahowaceho skutkowanja.

2.1. Krótkodobne nadawki

2.1.1. Domowina prócuje so wo trajne zaručenje kruteju městnow młodžinskeju koordinatorow w Delnjej a Hornjej Łužicy.

2.1.2. Domowina iniciěruje młodžinske projekty k narodno politiskemu kubljanju.

2.2. Dlěšodobne nadawki

2.2.1. Rěčny centrum Witaj přewjedže zhromadnje ze župami a dalšimi partnerami swójbne schadźowanki.

2.2.2. Na zakładže zrěčenja z wokrjesom Budyšin wukonja Rěčny centrum Witaj w nadawku Domowiny aktiwity na polu młodžinskeho a socialneho džěła.

2.2.3. We Slepjanskej wosadže podpěruje župa Jakub Lorenc-Zalěski młodžinske socialne džěło we šulach a skrući z tym rěčne kubljanje a narodnu identitu młodeje generacije.

3. Serbska řeč

Nadawki, kotrychž zwoprawdženje přinošuje k škitej, nałożowanju, wuchowanju a rewitalizaciji serbskeje řeče¹.

3.1. Krótkodobne nadawki

3.1.1. Zwjazkowe předsydstwo přewjedže konferencu k situaci serbskeje řeče.

3.1.2. Z pomocu RCW nadžěla so analiza wotchadnikow WITAJ-pěstowarnjow a –skupinow. Na tutym zakładze ma so strategiski koncept k docpěću wšěch WITAJ-džěci za dalše serbskorěčne kubljanje nadžělać.

3.2. Dlešodobne nadawki

3.2.1. Domowina wužadada sebi a podpěruje přesadženje Braniborskeho krajneho plana za zmócnjenje delnjoserbskeje řeče a plana naprawow Sakskeho statneho knježerstwa k pozbudžowanju a k wožiwjenju wužiwanja serbskeje řeče.

3.2.2. Domowina prócuje so wo šěrše wužiwanje spisowneju řečow deljno- a hornjoserbsčiny w serbskich institucijach, zarjadach zjawneje služby a podpěruje aktiwity k wožiwjenju tutych.

3.2.3. Domowina wabi za wutworjenje WITAJ-skupinow a WITAJ-pěstowarnjow.

3.2.4. Domowina wjedže řečne planowanje (status řeče, přiswojenje řeče a korpusowe planowanje) ze zaměrom dale, wuwice zakładow serbskeje řeče a připóznaca tuteje rozšěrić.

3.2.5. Řečny centrum WITAJ wudžěla certifikaciju hornjo- a delnjoserbskich řečnych kmanosćow po Zhromadnym europskim referencnym ramiku za řeče, zo by so modernej praksy nawuknjenja řečow wotpowědowało a zo by so přinošowało zvýšenju statusa serbskeje řeče.

3.2.6. Domowina podpěruje nowe a digitalne wuwučowanske formy, wuwowanje digitalnych wučbnicow a medialne řečne kursy. Při tym ma so koncepcionelnje tež wučba za jednotliwcow wobkedžbować. Řečny centrum WITAJ realizuje aktiwity k nawuknjenju serbskeje řeče z pomocu nowych digitalnych medijow.

3.2.7. Domowina podpěruje zahajenu akciju řečneje rewitalizacije w Delnjeje Łužicy “jo!zatebje”.

3.2.8. Domowina podpěruje dalše profilowanje Řečneho centruma WITAJ jako

¹ Z wurazom serbska řeč je měnjeny kanon řečow, wobstějacy z hornjoserbskeje, delnjoserbskeje spisowneje řeče, jich regionalnalnych formow kaž tež slepjanščiny.

srjedžišćo rěč spěchowacych poslužbow a slědzenjow na dobro šěrjenja serbsko-rěčnych znajomosćow za wšitkich zajimcow.

4. Kubłanje w narodnym duchu a dorost

Nadawki, kotrež měrja so na kubłanje w narodnym duchu, štož služi skrućenju identity jednotliwca. Wone wobjimuju wšitke pola kubłanja – wot pěstowarskeje hač do wysokeje staroby. Zdobom dže wo posrědkowanje serbskeje rěče a wědy wo serbskich stawiznach, štož měło tež k skrućenju narodneho ducha přinošować.

4.1. Krótkodobne nadawki

- 4.1.1. Domowina zasadźuje so za zwjazowace prawniske postajenje ke kubłanskemu konceptej 2plus w Sakskej a za běžny monitoringowy proces ke konceptej w šulskej praksey. Žada sebi hromadže ze Serbskej radu a Serbskim šulskim towarstwom nowelěrowanje wuwjedženskeho postajenja šulskeho zakonja.
- 4.1.2. Domowina pódpěruje w Bramborskej pšežělanje serbskego šulskego póstajenja. WITAJ-wučba ma być regularna forma bilingualneje wučby.
- 4.1.3. Domowina prócuje so wo zwoprawdženje serbskospecifiskich wobsahow nowelěrowaneho Sakskeho šulskeho zakonja.

4.2. Dlěšodobne nadawki

- 4.2.1. Domowina džiwa na a so sobu stara w Bramborskej kaž tež w Sakskej wo zdobyće, wukubłanje a zasadženje wučerskeho a kubłarskeho dorosta w bilingualnej wučbje a džěła w tutym nastupanju z wotpowědnymi zarjadami hromadže.
- 4.2.2. Domowina prócuje so wo to, zo so we wšitkich naležnosćach serbskeho šulstwa w Sakskej a Braniborskej sobupostajowanske prawa zakońsće zaručeja a přez kontrolne gremije přewodžeja. Wona wjedže jako připóznata rěčnica zajimow Serbow stajny dialog ze wšěmi zamołwitymi w kubłanskich naležnosćach.
- 4.2.3. Na zakładže noweje braniborskeho šulskeho zakonja prócuje so Domowina ze župu Delnja Łužica wo wobsadženje městnow w šulskich konferencach po § 90 (1) BbgSchulG.
- 4.2.4. Domowina zasadźuje so za zděrženje serbskich kubłanišćow a wuwíce jich specifiskeho profila serbskosće. Zdobom angažujemy so za dalše rozšěrjenje rěčneho kubłanja.

5. Kultura a wuměłstwo

Nadawki, kotrež su wusměrjene na spěchowanje a wuwijanje serbskeho kulturneho dźěła a wumělstwa a turizma.

5.1. Krótkodobne nadawki

- 5.1.1. Domowina so za to zasadźuje, zo so zarjadniska podpěra za kulturne aktiwity a projekty regionalnych a nadregionalnych towarstwow, kaž tež na bazy rjaduje a zesylnja. W tutym zwisku ma so potřeba hromadže z člonskimi towarstwami zwěsćić.
- 5.1.2. Domowina šeri wědu wo serbskich nałožkach a jich přewjedženje podpěruje. Zdobom pokazuje na status tutych jako imaterielne kulturne herbstwo Němskeje.
- 5.1.3. Domowina podpěruje zhromadne dźěło a wothłosowanje z partnerami za digitalizowanje serbskeho filmoweho kulturneho herbstwa runje tak kaž filmow ze serbskej tematiku.

5.2. Dłěšodobne nadawki

- 5.2.1. Domowina wjedže zhromadnje ze fachowymi kruhami, statnymi instancami a politiskimi zastupnistwami dialog wo wudźeržowanju a dalšim profilowanju serbskich institucijow do přichoda.
- 5.2.2. Župy a towarstwa podpěruja a organizuja mjezsobne wuměny a zetkanja. Z tym ma so skrućić wěda a zrozumjenje za kulturne a regionalne wosebitosće wšitkich regionow Łužicy.
- 5.2.3. Domowina spěchuje zachowanje a pěstowanje wšitkich serbskich nałožkow, wotpowědnje lisćinje za škit imaterielneho kulturneho herbstwa Němskeje. Wona prócuje so wo zapisk tutych na lisćinje Unesco.
- 5.2.4. Domowina podpěruje dalše kulturne wjerški, kaž folklorne, dźiwadlowe, chórowe, sportowe, młodžinske a druhe festiwale abo zlěty po cyłej Łužicy. Wona namołwja w přihotach a přewjedženju tutych pěstowac wuske kooperacije mjez towarstwami a serbskimi institucijemi.
- 5.2.5. Z kulturnymi wuměnami a wuprawami wudźeržuje Domowina do wukraja kulturne styki. Z tym přisporja kulturnu identifikaciju a swětawotewrjenosć Serbow.
- 5.2.6. Domowina podpěruje lahodny turizm, přez kotryž zmóžnja so hosćom serbsku kulturu we Łužicy awtentisce zeznać. Zdobom je zwólniwa, při wutworjenju nowych poskitkow poradźowac.

6. Hospodarstwo

Nadawki, kotrychž zeskutkownjenje k tomu přinošuje, zo by so dwu- a wjacerěčnosť

wuwědomiła hospodarstwu a regionalnemu wuwicu jako wjacehódnota a praktisce jewiła.

6.1. Krótkodobne nadawki

6.1.1. Domowina prócuje so wo wutworjenje zjawneho myta za předewzaćelow, kotřiž přez zjawne wužiwanje serbskeje rěče, přez zapřijećé serbskosće do firmoweje ideje kaž tež do wuhotowanja abo z posředkowanjom wědy wo Serbach dwurěčnosć a serbsku kulturu prezentuja a wuwiwaja.

6.2. Dłěšodobne nadawki

6.2.1. Domowina prócuje so ze sobudžělom we wotpowědnych gremijach wo wobkedźbowanje serbskeho aspekta při nowym spěchowanskim programje LEADER za wšelake regiony Łužicy (Hornjołužiske haty a hola, Łužiska jězorina, Błota, Sprjewja-Nysa).

6.2.2. Domowina zasadźuje so za přesadźenje serbskich zajimow při dalšim wuwicu Łužiskeje jězoriny a turizma.

6.2.3. Rěčny centrum Witaj zasadźuje so zhromadnje z partnerjemi za nadžělanje serbskeje terminologije za hospodarstwo we Łužicy. Zdobom wabi serbskich předewzaćelow a překupcow k wužiwanju tež serbskich pomjenowanjow.

7. Politiska participacija

Naprawy, z kotrymiž ma Domowina jako zakonšce připóznata rěčnica prawa a zajimy Serbow zastupować.

7.1. Krótkodobne nadawki

7.1.1. Wotpowědujo rozsudej 16. hłowneje zhromadźizny k skrućenju Domowiny w dotalnej prawniskej formje, ma Zwjazkowe předsydstwo narodno-politiske skutkowanje třěšneho zwjazka skrućić. Domowina ma być skutkowne, wšě generacije zaprijace zhromadźenstwo Serbow.

7.1.2. Domowina přewjedže w lětomaj 2017 a 2018 w zhromadnosći z Radu za nastupnosći Serbow pši Bramborskem krajnem sejmje a z Radu za serbske naležnosće Swobodneho stata Sakska 3. wubědźowanje "Rěčam přichilena komuna - Serbska rěč je žiwa".

7.1.3. Domowina přewodźuje w Braniborskej proces zwoprawdźenja nowelěrowaneho Serbskeho zakonja Braniborskeje a analyzuje jeho wuslědky w přirunanju z dotalnym prawnskim ramikom.

7.1.4. Domowina prócuje so wo dobre zhromadne džěło z Radu za nastupnosći Serbow pši Bramborskem krajnem sejmje a z Radu za serbske naležnosće Swobodneho stata Sakska.

- 7.1.5. Domowina prócuje so w ramiku nowelěrowanja statneho zrěčenja za sćelaki MDR wo zapisanje serbskeho zastupjerja/serbsku zastupjerku w medijowej radže MDR.
- 7.1.6. Domowina prócuje so w projektowym dźěle wo wuspěšne nawabjenje třećich srědkow.
- 7.1.7. Domowina podpěra Serbsku radu při Braniborskim krajnym sejmje, Župu Delnja Łužica z. t. a Dźělowy kruh zamołwitych za serbske naležnosće wokrjesow a bjezwokrjesnych městow w kraju Braniborska a w Swobodnym staće Sakska, dźiwać na serbske zajimy w procese wokrjesneje reformy w Braniborskej.

7.2. Dłěšodobne nadawki

- 7.2.1. Zwjazkowe předsydstwo Domowiny pruwuje w Sakskej potrebu nowelěrowanja Serbskeho zakonja kaž tež dalších prawniskich postajenjow a twori wo tym zhromadnje ze Serbskej radu zwjazowace doporčenje.
- 7.2.2. Domowina zasadźuje so za přewjedženje zhromadneje konferency ze zastupjerjemi komunow dwurěčneho sydłenskeho teritorija k prawniskim prašenjam serbskeho ludu a jich zwoprawdženju.
- 7.2.3. Domowina wjedže prawidłowne wothłosowanje z poradźowacymi gremijemi na polu serbskich naležnosćow poboku wokrjesow a městow w Braniborskej a Sakskej. Wosebite wužadanje je při tym nałožowanje serbskeje řeče w zarjadach zjawneje služby.
- 7.2.4. Přez zhromadne dźěło w poradźowacymaj wuběrkamaj zwjazkowego ministerstwa nutřkowneho a nutřkowneho wuběrka zwjazkowego sejma Němskeje, přez člonstwo w mjeńšinowej radže štyrjoch awtochtonych narodnych mjeńšin Němskeje, prócuje so Domowina wo polěpšenje politiskich wobstejnosćow a wobkedźbowanje zajimow serbskeho luda.
- 7.2.5. Domowina wudźeržuje a skrući swoje politiske, kulturne a hospodarske styki do susodnych krajow.
- 7.2.6. Zwjazk za serbski kulturny turizm prócuje so, eksistowace kolesowarske šćežki a temowe poskitki pod labelom "Serbske impresije" mjez Hornjej (Sakska) a Delnjej Łužicu (Braniborska) wutwarić a zwjazac.

8. Počah k našim susodam we Łužicy a zwonka njeje

Nadawki, kotrychž zaměr je přinošować k rozšěrjenju wědy wo Serbach a k polěpšenju mjezsobneho wobchadženja.

8.1. Krótkodobne nadawki

8.1.1. Domowina namjetuje a organizuje parlamentariskej wječoraj k serbskim naležnosćam w Braniborskim a Sakskim krajnym sejmje.

8.2. Dlěšodobne nadawki

8.2.1. Domowina prócuje so přez sobudžěło w fachowych gremijach a přewenciskich přiradach wo wuwíce a zdźerženje demokratiskich hódnotow w Braniborskej a Sakskej.

8.2.2. Domowina podpěruje wšitke přewentiwne naprawy w zwisku ze škitom Serbow přećiwo antiserbskim nadpadam. Wona steji woporam tajkich nadpadow pomocliwje poboku.

8.2.3. Domowina wupraja so jasnje za podpěru požadarjow azyla a podpěruje ze sobudžěłom wotpowědne gremije, institucije a jednotliwcy.

9. Mjezynarodne počahi

Nadawki, z kotrychž pomocu chce Domowina wuznam a bohatosć hajenja swójskeje kultury a řeče šerić.

9.1. Krótkodobne nadawki

9.1.1. Domowina přewjedže wot 22. do 25. junija 2017 XII. mjezynarodny folklorny festiwal Łužica w Budyšinje, w Hochozy a w Chrósćicach. Program festiwala wěnuje so škitaj imaterielneho kulturneho herbstwa.

9.1.2. Domowina prócuje so zhromadnje ze Serbskim Sokołom wo koncept k spěchowanju serbskich sportowych wubrankow.

9.2. Dlěšodobne nadawki

9.2.1. Domowina zaruča z aktiwnym sobudžěłom w organizacijomaj FUEN a MENS serbske zajimy na europskej runinje.

9.2.2. Domowina wobdžěli so na projekće "mjeńšinowy kompetenčny centrum" organizacije FUEN. Rěčny centrum Witaj, Serbski institut a předwidžany "Centrum narodnych mjeńšin" župy Jakub Lorenc-Zalěski maja so do tuteje zhromadneje syće FUEN sobu zarjadować.

9.2.3. Přez člonstwo w organizaciji CIOFF wudźeržuje Domowina kontakty k dalšim kulturnym čělesam.

10. Skutkowanje w zjawnosći

Nadawki, kotrychž zaměr je, přinošować k transparency nastupajo rozsudy Domowiny a zwjazać skutkowanje wšelakich politiskich a kulturnych akterow do zhromadneho skutkowanja na dobro serbskeho ludu.

10.1. Krótkodobne nadawki

10.1.1. Domowina wabi zaměrnje za džěło třěšneho zwjazka. Za to wužiwa člonsku nowinu Naša Domowina, informaciske brošury, lětaki a wabjenske artikle. Při tym wužiwa tež móžnosće digitalneje komunikacije.

10.2. Dlěšodobne nadawki

10.2.1. Domowina stara so wo rozšěrjenje wědy wo swojej narodnopolitiskej džěławosći, wosebje w młodžinje.

10.2.2. Domowina prócuje so přez wothłosowanje z akterami serbskeje politiki jednotne politiske wustupowanje Serbow docpěć a tak džěło z druhimi politiskimi gremijemi efektiwnje na dobro serbskeho ludu wuwic. Wšitke župy, sobustawske towarstwa a organy Domowiny su wužadani, so na zakładze wobzamknjenjow hłownych zhromadźiznow, wustawkow a programa swoje zhromadne wotpohlady a pozicije w serbskich naležnosćach napřećo komunam, knježerstwam a politice krajow jednotnje zastupować.

10.2.3. Domowina je kóždy čas ze wšěmi ludźimi a skupinami, kotřiž chcedža so na dobro Serbow angažować, k rozmołwje zwólniwa.

11. Serbske institucije

Nadawki k polěpšenju zhromadneje džěławosće serbskich institucijow a serbskich towarstwow nastupajo zarjadniskeje a fachoweje podpěry za projekty k skrućenju rěčneje identity a hajenja serbskeje kultury.

11.1. Krótkodobne nadawki

11.1.1. Domowina wothłosuje so prawidłownje z nawodami serbskich institucijow.

11.2. Dlěšodobne nadawki

11.2.1. Domowina pomha nowym kulturnym zarjadnišćam při koncipowanju serbskich wobsahow a při zaručenju serbskorěčneho personala.

11.2.2. Domowina zasadźuje so za to, zo so hajenje sorabistiskeje wědomosće a slědženja wo rěči, stawiznach a kulturje Serbow dale přez Zwjazk, Saksku a Braniborsku spěchuja. Zdobom angažuje so na politiskej runinje zaměrnje za solidne wuhotowanje a fachowe profilowanje Instituta za sorabistiku w zmysle wukubłanja sorabistiskeho dorosta.

12. Škit serbskeho sydlenkeho ruma

Nadawki, z kotrymiž chce Domowina sydlenški rum a z tym zwjazane prawa skrućić a přesadzić.

12.1. Krótkodobne nadawki

- 12.1.1. Domowina zaběra so znowa z prašenjom “Serbja a brunica - Kak dale?”. K tomu přewjedže so brunicowa konferenca zwjazkowneho předsydstwa.
- 12.1.2. Domowina podpěra župu Delnja Łužica a Radu za naležnosće Serbow Braniborskeho krajneho sejma w džěle z nowymi komunami sydlenškeho teritorija Delnjeje Łužicy.
- 12.1.3. Domowina prócuje so wo skrućenje zhromadneho džěła ze zastupjerjemi komunalnych cyłkow. Při tym spyta komuny do rozsudow integrować a postupowanje wothłosować.

12.2. Dlěšodobne nadawki

- 12.2.1. Domowina podpěruje potrjehene župy při politiskim dialogu nastupajo zachowanje serbskeje řeče a kultury pod wuskutkom negatiwnych scěhow wudobywanja surowiznow w serbskim sydlenškim teritoriju.
- 12.2.2. Domowina podpěruje župu Jakub Lorenc-Zalěški při zwoprawdženju planowanych naprawow w koncepciji k pozbudženju a wožiwjenju serbskeje řeče a kultury w Slepjanskej wosadže “wosom wsow – jedna wosada”.

13. Serbske nabožno-narodne žiwjenje

Domowina ma pěstowanje nabožno-narodnych tradicijow a nałožkow za wažne při wutworjenju, skrućenju a wuwianju narodneho wědomja. Nadawki, kotrež podpěruja čłonske kaž tež zwonkačłonske cyłki.

13.1. Krótkodobne nadawki

- 13.1.1. Domowina podpěruje nabožno-narodne projekty a předewzaća serbskich katolskich a ewangelskich projektowych nošerjow.

13.2. Dlěšodobne nadawki

- 13.2.1. Přez zhromadne džěło ze Serbskim ewangelskim towarstwom a Spěchowanskim towarstwom za serbsku řeč w cerkwi wobkedźbuje Domowina zajimy towarstwow při swojich politiskich rozsudach. Po tutym přikładze prócuje so tež wo zhromadne džěło z dalšimi.
- 13.2.2. Domowina wudźeržuje stajny dialog z krajnymi cyrkwjemi a podpěruje z tym wěriwych Serbow při zdźerženju řečnych rumow w katolskich a ewangelskich wosadach.

Wšitke wočakowanja bazuja na mjeńšinoprawniskim zakładźe, kiž wotbłyšćuje so w płaćiwych zakonjach na zwjazkowej kaž tež na krajnej runinje.